

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

“ 09 ” 09 20 14

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА GERONTOПСИХОЛОГІЇ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 8.03010201 «Психологія»
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини
(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма «Теорія та практика геронтопсихології» для студентів
за напрямом підготовки 0301 „Соціально-політичні науки”, спеціальністю 6.030203
«Психологія »

Розробник: Циганчук Тетяна Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри
практичної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від “26” серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри практичної психології

(підпис)

(О. М. Лозова)

(прізвище та ініціали)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Теорія та практика геронтопсихології» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів та спеціалістів відповідно до навчального плану.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Теорія та практика геронтопсихології», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – ознайомлення студентів із основними завданнями геронтопсихології як міждисциплінарної науки, уявленнями про феномен старіння, соціально-психологічними особливостями людей похилого віку, напрямками та методами психологічної допомоги подолання кризового вікового періоду.

Завдання курсу:

- надати студентам інформацію про історію розвитку та особливості становлення геронтопсихології, її місце в системі наукового знання;
- ознайомити студентів із віковими та соціально-психологічними особливостями людей похилого віку;
- ознайомити студентів із необхідними та обов'язковими вимогами психологічної роботи з людьми похилого віку;

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають умінь та навички:**

- розуміння психологічної проблематики старості як певного кризового періоду;
- спілкування з особами літнього віку;
- визначення психологічного стану осіб похилого віку;
- використання набутих знань в роботі з особами похилого віку.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них 14 год. – лекції, 22 год. – семінарські заняття, 6 год. – індивідуальна робота, 60 год. – самостійна робота, 6 год. – модульний контроль.

Вивчення навчальної дисципліни "Геронтопсихологія" завершується складанням заліку.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0301 «Соціально політичні науки» (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 3	Спеціальність: 8.03010201 „Психологія”	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		5-й	6-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання наукове дослідження у вигляді реферату за вибором теми самостійно студентом		Семестр	
Загальна кількість годин – 108		9-й	11-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 1 аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: „магістр”	14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	2 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	60 год.
		Індивідуальні завдання:	
		6 год.	
		Вид контролю:	
	залік	залік	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль	
Змістовий модуль I.										
Вступ до геронтопсихології										
1.	Предмет і завдання геронтопсихології	12	5	2		2	1	7		
2	Історія розвитку геронтопсихології	11	5	2		2	1	6		
3	Вікові особливості людей літнього віку	15	6	2		4		7	2	
	Разом	38	16	6		8	2	20	2	
Змістовий модуль II.										
Соціально-психологічні особливості людей старечого віку										
4	Типологія старості. Психологічні фактори старіння	11	7	2		4	1	6		
5	Соціально-психологічні особливості старіння	23	7	2		4	1	14	2	
	Разом	36	14	4		8	2	20	2	
Змістовий модуль III.										
Психологічна допомога особистості похилого та старечого віку										
6	Особливості адаптації до старіння	15	5	2		2	1	10		
7	Патологія і психопатологія людей старечого віку	16	6	2		4	1	10	2	
	Разом	34	12	4		6	2	20	2	
	Разом за навчальним планом	108	42	14		22	6	60	6	

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I ВСТУП ДО GERONTOПСИХОЛОГІЇ

Лекція 1. Предмет і завдання геронтопсихології (2 год.)

Місце геронтопсихології в системі наукового знання. Об'єкт і предмет геронтопсихології. Визначення основних понять геронтопсихології. Поняття про геронтологію. Завдання геронтопсихології. Напрямки досліджень геронтопсихології. Методи вивчення феномену старіння. Описові дослідження в геронтопсихології. Старість як біосоціопсихологічний феномен.

Основні поняття теми: наука, геронтопсихологія, геронтологія, старіння, старість, методи дослідження.

Семінар 1. Предмет і завдання геронтопсихології.

Лекція 2. Історія розвитку геронтопсихології (2 год.)

Етапи розвитку геронтопсихології. Теорії та традиції закордонної геронтопсихології. Розвиток вітчизняної геронтопсихології. Біологічні підходи до старіння. Психологічні підходи до старіння. Психологія розвитку. Соціологічні підходи до старіння. Старість і старіння в психоаналітичній теорії. Теорія життєвого циклу. Розуміння старості в історичному аспекті.

Основні поняття теми: експериментальна психологія, гештальтпсихологія, психоаналіз, когнітивна психологія.

Семінар 2. Історія розвитку геронтопсихології.

Лекція 3. Вікові особливості людей похилого віку (2 год.)

Тривалість життя людини і чинники, що її зумовлюють. Максимальна (потенційна) тривалість, нормальна тривалість, середня тривалість, імовірна тривалість. Старість як етап психологічного розвитку. Періодизація життя людей похилого віку: передстаречий, старечий, післястаречий, старезний вік. Роль біологічних та соціальних факторів в особливостях розвитку в похилому і старечому віці. Межі і психологічна характеристика періодів пізнього віку. Новоутворення пізнього віку. Специфіка психічного розвитку в старечому віці. Завдання старечого віку. Індивідуальні відмінності в процесах старіння. Психологічні умови благополучного старіння. Кризи психологічного старіння. Поняття про патологічне, біологічне та психологічне старіння.

Основні поняття теми: онтогенез, геронтогенез, тривалість життя, біологічні фактори, соціальні фактори, психічне здоров'я, патологічне старіння, криза, самопочуття, психофізіологічна зміна, вікові межі.

Семінар 3-4. Вікові особливості людей похилого віку.

Змістовий модуль II

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДЕЙ СТАРЕЧОГО ВІКУ

Лекція 4. Типологія старості. Психологічні фактори старіння (2 год.)

Нормативний віковий розвиток. Біологічне та психологічне старіння. Теорії старіння. Старість як біологічна проблема. Програмоване старіння. Старість як соціальна проблема. Теорія звільнення. Теорія активності. Старість як когнітивна проблема. Комплексні теорії старіння. Психологічна типологізація сприйняття власного старіння. Позитивні та негативні типи розвитку.

Основні поняття теми: програмоване старіння, активність, тип, типологія, нормативність, нормативний віковий розвиток.

Семінар 5-6. Типи старіння.

Лекція 5. Соціально-психологічні особливості старіння (2 год.)

Особливості відчуттів та сприймань. Старіння слухових відчуттів. Старіння зорових відчуттів. Особливості смакової, нюхової, тактильної, температурної, больової, вестибулярної, вібраційної чутливості. Вікові зміни в сприйманні часу. Особливості розвитку пам'яті в літньому віці. Зміни інтелектуальної діяльності. Кристалізований інтелект. Розвиток емоційної та мотиваційної сфери в старечому віці. Відношення до похилих людей в суспільстві. Соціальні стереотипи по відношенню до людей похилого віку. Особливості міжособистісних стосунків. Особливості внутрішньосімейних стосунків.

Основні поняття теми: відчуття, сприймання, увага, інтелект, кристалізований інтелект, мнемічні здібності, мовлення, інтелектуальні операції, сприймання часу, емоції, емоційне пристосування, мотиваційні зміни.

Семінар 7-8. Психологічні особливості старіння. Соціальні особливості старіння.

Змістовий модуль III ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ ПОХИЛОГО ТА СТАРЕЧОГО ВІКУ

Лекція 6. Особливості адаптації до старіння (2 год.)

Поняття адаптації. Види. Адаптивне та продуктивне старіння. Умови неадаптивного старіння. Основні стресори людей похилого віку. Способи подолання труднощів в літньому віці. Адаптивні та не адаптивні стратегії подолання труднощів. Провідна діяльність в старості. Пасивне старіння. Адаптація до пенсійного віку. Типи емоційного пристосування людини до старості: конструктивний, залежний, захисний, агресивно-звинувачувальний, самозвинувачувальний.

Основні поняття теми: адаптація, продуктивне старіння, адаптивні стратегії, стрес, стресор, мотиваційний дефект, провідна діяльність, стратегія старіння.

Семінар 9. Особливості адаптації людей похилого віку.

Лекція 7. Патологія і психопатологія людей старечого віку (2 год.)

Психосоматика, поняття й зміст, клінічні особливості в пізньому віці. Класифікація хвороб пізнього віку. Види судинних і атрофічних психічних захворювань у пізньому віці. Депресії пізнього віку. Афективні психічні стани. Поняття "психоорганічний синдром", "м'яка деменція". Соціальна значимість деменцій пізнього віку. Поняття "параноїд" у пізньому віці. Особливості роботи з людьми похилого віку із психосоматичними розладами.

Основні поняття теми: психіка, психічна хвороба, прикордонний стан, депресія, афективний розлад, психоорганічний синдром, деменція, параноїд, психопатія, психоз, психосоматика.

Семінар 10-11. Психологічна робота з особами похилого та старечого віку. Психопатологія осіб літнього віку.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія та практика геронтопсихології»

Разом: 108 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 22 год.,

індивідуальна робота – 6 год.,

самостійна робота – 60 год., модульний контроль – 6 год.

Модулі Назва модуля	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		Змістовий модуль III	
	Вступ до геронтопсихології			Соціально-психологічні особливості людей старечого віку		Психологічна допомога особистості похилого та старечого віку	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Дати							
Теми лекцій	Предмет і завдання геронтопсихології (відвідування – 1 бал)	Історія розвитку геронтопсихології (відвідування – 1 бал)	Вікові особливості людей похилого віку (відвідування – 1 бал)	Типологія старості. Психологічні фактори старіння (відвідування – 1 бал)	Соціально-психологічні особливості старіння (відвідування – 1 бал)	Особливості адаптації до старіння (відвідування – 1 бал)	Патологія і психопатологія людей старечого віку (відвідування – 1 бал)
Семінари	1	2	3-4	5-6	7-8	9	10-11
Теми семінарських занять (за участь до 10 балів)	Предмет і завдання геронтопсихології	Історія розвитку геронтопсихології	Вікові особливості людей похилого віку	Типологія старості.	Психологічні особливості старіння Соціальні особливості старіння	Особливості адаптації до старіння	Психологічна робота з особами похилого та старечого віку Патологія і психопатологія людей старечого віку
Самостійна робота	10 балів	10 балів	20 балів	20 балів	20 балів	10 балів	20 балів
ІНДЗ	30 балів						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I ВСТУП ДО GERONTOПСИХОЛОГІЇ

Семінар 1.

Тема: Предмет і завдання геронтопсихології (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Місце геронтопсихології в системі наук.
2. Актуальність вивчення геронтопсихологічних проблем..
3. Сучасні наукові погляди на природу старіння.
4. Методи соціологічних досліджень в геронтопсихології.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література[2;5]

Семінар 2.

Тема: Історія розвитку геронтопсихології (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Етапи розвитку геронтопсихології.
 2. Розвиток вітчизняної геронтопсихології.
 3. Сучасний стан та перспективи розвитку геронтопсихології в Україні.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література [2;5]

Семінар 3-4.

Тема: Вікові особливості людей похилого віку (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Геронтогенез та його основні закономірності.
2. Періодизація пізнього віку.
3. Ознаки фізіологічного старіння. Психофізіологічні зміни.
4. Фізичний стан і самопочуття. Фізичне неблагополуччя.
5. Чинники позитивних та негативних емоцій у старості.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література [3;5]

Змістовий модуль II
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДЕЙ
СТАРЕЧОГО ВІКУ

Семінар 5-6.

Тема: Типологія старості. Психологічні фактори старіння (4 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття нормативного вікового розвитку.
2. Закордонні теорії старіння.
3. Вітчизняні теорії старіння.
4. Типологія особистості похилого віку.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Модульний контроль знань.

Рекомендована література[2;3]

Семінар 7-8.

Тема: Психологічні особливості старіння (4 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Увага, пам'ять і мовлення в похилому віці.
 2. Інтелектуальні зміни. Причини зниження швидкості інтелектуальних операцій.
 3. Особливості самооцінки людей літнього віку.
 4. Зміни в емоційній сфері осіб похилого віку.
 5. Соціальні особливості старіння
 6. Соціальні особливості старіння.
 7. Особливості відношення до похилих людей в суспільстві.
 8. Роль сім'ї на даному віковому етапі.
 9. Причини міжособистісних конфліктів.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи.
- III. Модульний контроль знань.
- Рекомендована література[2;3]**

Змістовий модуль III
ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ ПОХИЛОГО ТА
СТАРЕЧОГО ВІКУ

Семінар 9.

Тема: Особливості адаптації до старіння (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Особливості адаптації похилих людей в сучасному суспільстві.
2. Типи пристосування особистості до старості..
3. Адаптивне та продуктивне старіння.
5. Основні стресори людей похилого віку.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Рекомендована література[2;3]

Семінар 10-11.

Тема: Психологічна робота з особами похилого та старечого віку (4 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Проблеми взаємодії з особами похилого віку.
2. Методи роботи з літніми людьми.
3. Консультативна практика з особами старечого віку.
4. Особливості психологічної реабілітації в роботі з літніми людьми.
5. Класифікація психічних хвороб пізнього віку.
6. Види судинних і атрофічних психічних захворювань у пізньому віці.
7. Причини депресії у людей літнього віку.
8. Афективні психічні стани.
9. Спілкування з особами літнього віку.
10. Психологічна допомога в старості.
11. Методи роботи з літніми людьми.
12. Консультативна практика з особами старечого віку.
13. Можливості застосування методів психотерапії в роботі з літніми й старими людьми.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Модульний контроль знань.

Рекомендована література[2;3;5]

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

ВСТУП ДО GERONTOПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Предмет і завдання геронтопсихології

1. Проаналізувати поняття пізній вік, старіння.
2. Зробити аналіз відмінностей геронтології та геронтопсихології.

3. Охарактеризувати види досліджень в геронтопсихології.

Тема 2. Історія розвитку геронтопсихології

1. Проаналізувати сучасний стан геронтопсихології в Україні.
2. Проаналізувати різні підходи до розуміння старості в історичному контексті.
3. Описати один з етапів розвитку геронтопсихології. Визначити основні його досягнення.

Тема 3. Типологія старості. Психологічні фактори старіння

1. Описати типи і моделі старіння.
2. Визначити основні характеристики біологічного старіння.
3. Визначити основні характеристики психологічного старіння.
4. Визначити основні характеристики соціального старіння.

Змістовий модуль II.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДЕЙ СТАРЕЧОГО ВІКУ

Тема 4. Вікові особливості людей похилого віку

1. Проаналізувати чинники, що зумовлюють тривалість життя людини. Назвати правила формування досліджуваних в групі.
2. Проаналізувати точки зору на періодизацію пізнього віку.
3. Охарактеризувати індивідуальні відмінності в процесах старіння.
4. Визначити місце соціології й епідеміології у вивченні психічного здоров'я осіб літнього віку.

Тема 5. Психологічні особливості старіння

1. Описати нові підходи в дослідженні інтелектуально-мнестичних здібностей літніх людей.

Тема 6. Соціальні особливості старіння

1. Пояснити наявність переживання самотності в пізньому віці.
2. Проаналізувати поняття мудрості.
3. Проаналізувати типи та основні причини внутрішньо сімейних конфліктів.
4. Проаналізувати специфіку міжособистісних стосунків.

Змістовий модуль III.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ ПОХИЛОГО ТА СТАРЕЧОГО ВІКУ

Тема 7. Особливості адаптації до старіння

1. Описати способи подолання труднощів в літньому віці.
2. Проаналізувати момент виходу на пенсію як психологічну проблему.
3. Описати мотиваційні дефекти в похилому віці: абулія, послаблення бажань, зниження енергетичності та рівня домагань, загострення мотиву влади, мотивація досягнення і страх невдачі.

Тема 8. Психологічна робота з особами похилого та старечого віку

1. Визначити основні причини літніх людей в допомозі.
2. Охарактеризувати проблеми оцінки психологічного стану осіб похилого віку.
3. Охарактеризувати специфіку соціальної роботи з літніми людьми.

Тема 9. Патологія і психопатологія людей старечого віку

1. Проаналізувати поняття "мала психіатрія" і "прикордонні стани".
2. Назвати і визначити значення особистісних і ситуаційних факторів у розвитку психічних хвороб пізнього віку.
3. Проаналізувати вплив старості на психопатії й акцентуації характеру.

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**2 бали**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно (**3 бали**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історико-педагогічні розвідки (**3 бали**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у педагогічній науці, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ історико-біографічні дослідження у вигляді есе (**5 балів**);
- ✓ наукове дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – наукового дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	3бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2 бали
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	27-30	Відмінно
Достатній	20-26	Добре
Середній	10-19	Задовільно
Низький	0-18	Незадовільно

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення із дисципліни «Геронтопсихологія» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної

системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю
Система оцінювання навчальних досягнень студентів
(форма підсумкового контролю - залік)

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за один вид роботи
1	Відвідування лекцій	7
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	11
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	110
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: - доповідь - виступ - повідомлення - участь у дискусії, тощо	Всього 110, у тому числі за видами
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідне завдання)	30
6	Виконання модульної контрольної роботи	75
7	Всього	343
8	Коефіцієнт	343: 3,43 = 100

У процесі оцінювання навчальних досягнень застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Залік
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	F	не зарахован

35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX	зараховано
60 – 68	«достатньо»	E	
69-74	«задовільно»	D	
75 – 81	«добре»	C	
82-89	«дуже добре»	B	
90 – 100	«відмінно»	A	

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань магістрантів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- *Словесні:* лекція, бесіда.
- *Практичні:* вправи.

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Теорія та практика геронтопсихології».

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Анцыферова Л.И. Развитие личности и проблемы геронтопсихологии. – М.: Издательство «Институт психологии РАН», издание 2-е., 2006. – 512с.
2. Ермолаева М. Практическая психология старости. – М.: ЭКСМО – Пресс, 2002. – 320с.
3. Психология старости и старения: Хрестоматия / Сост. О.В. Краснова, А.Г. Лидерс. - М.: Академия, 2003. - 416 с.
4. Психология человека от рождения до смерти / Под ред. А. А. Реана. – СПб.: „прайм-ЕВРОЗНАК”, 2005. С. 349-350.
5. Стюарт-Гамильтон Я. Психология старения. – СПб.: Питер, 2010. – 320 с.

Додаткова

1. Мартинюк І. А. Психологічна допомога людям похилого віку, або практикум з геронтопсихології // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – № 1. – С. 32-38. – № 2. – С. 15-17.
2. Психологія життєвої кризи/ Під ред. Т.М. Титаренко. – К., 1998. – 254с.
3. Савчин М.В. Вікова психологія: Навч. посібник/ М.В. Савчин, Л.П. Василенко. - Київ: "Академвидав", 2005. - 360 с.